

GENEVAE
EXCVDEBAT MICHAEL
SYLVIVS.

M. D. XLI.

GENEVAE
EXCVDEBAT MICHAEL
SYLVIVS.

M. D. XLI.

CONCIO OR- THODOXA DE BONIS fidelium operibus eorumq; meritis.

In sancto Palmarum die coràm Il-
lustrissimo Principe ac Domino, D. Alber-
to utriusq; Bauarię Duce etc. post suc-
cinctam Euangelij explicationem
habita Ingolstadij.

PER REVERENDVM ET MAGNIFICVM
uirum, D. Martinum Eijsengreinium Theologum &
Præpositum Mosspurgensem etc.

*Nunc primum latinitate donata, per M.
Tilmannum Bredebachium I. V. &
SS. Theologiæ Baccalaur.*

ANNO M. D. LXVI.

C

M

ma

re t

tute

inte

che

at, c

am

CLARISSIMO

MO VIRO D. HER-

manno Honorio LL. Licentiatō

consultissimo, Patritio Colo-

nienſi, Domino & Affini

longè chariſſimo.

S. P.

VANQVAM

multis nominibus & colendus mihi & amandus es clarissime D. Honori, affinis charissime, eo tamen nomine præcipue & colere & ama-

re te plurimum debeo, quod inter eximias tuas uirtutes, quas semper & suspexi & ueneratus sum, una inter eas uelut Hesperus inter minora sydera pulcherrimo & admirabili quodam fulgore resplendet, constans nimirum ille & perpetuus erga familiam nostram amor tuus. Exornat quidem te, pluri-

A z munq;

munq; splendoris adfert auita clarissimq; Honorum familia, multum illustrat uariæ eruditionis exquisitissima eademq; uberrima copia, eximia legum & utriusq; iuris prudentia, ingenium deniq; iunius arduisq; rebus gerendis natum; ego uero plenissimum illum tuum & constantem amoris affectum, quo non solum me sed omnes mihi natura & sanguine, tibi affinitate & amicitia coniunctos semper unice, constantissime, plenissimeq; prosecutus es, præ ceteris omnibus quam uilibet magnis uirtutibus tuis & colui semper & amaui maximè. Quem sine cultum et amorem erga te meum licet antea maximum, auxit tamen uehementer, quod plurimis argumētis hæcenus declaraueris, atq; indies etiam nun declares, per acerbam tibi amatissimæ cōiugis, mihi dilectissimæ sororis mortem, plurimum quidem doloris tibi accessisse, nihil autem tuo erga nos amari decessisse. Quæ tua in amore tam pia constantia, etsi nec tuum nec meum ex hac tam immatura morte conceptum uulnus sanare potuerit penitus, multum tamen utrinq; leniuit, multum tabidi liuoris a miserabili plaga abstersit. Nullum enim in dolore remedium presentius, quam curas ætiusq; animi in amicorum sinum effundere, quorum & consolatio & communis dolor maximam mali partem tollit. Mihi uero

præter

præter
illud
& m
re q
sper
ut
tunc
ate
mecu
mi
me
cten
meo
tibu
libr
dum
mun
rifi
præ
gre
con
lati
dica
ere
per

præter tuæ suauissimæ consuetudinis pharmacum,
illud magnâ leniendo dolori meo opem attulit, quod
et monueris sæpè et rogâris, ne de meo ergâ te amo-
re quicquam remitterem, ne uidelicet unius casus in-
sperata acerbitas, plagam utrinq; nobis geminaret,
ut et tu amissa uxore nos sorore, et uicissim nos tua,
tu nostra amicitia destituerêre. Quod ut ego itidem
â te amanter et officiosè stipulatus sum, ita sæpè diuq;
mecum cogitavi, quo pacto huius mei ergâ te amicissi-
mi affectus pignus aliquod et uelut arrhabonem â
me habere posses. Quod dum â longo tempore ha-
ctenus mecum animo uersarem, nunq tamen desiderio
meo satisfacere potui, quod rebus meis ita po-
tulan-
tibus, in remotis â patria Academijs procul ab omni
librariæ suppellectilis meæ consortio mihi degen-
dum esset. Cum igitur exilium uel qualecunq;
munusculum ex Musæo nostro profectum, tibi cla-
rissime D. Honori non ingratum fore, oblatam mihi
præstantissimi et Magnifici uiri D. Martini Eisen-
greinij Theologi et Prepositi Moiburgensis etc.
concionem orthodoxam de bonis fidelium operibus,
latinam feci, tuoq; clarissimo charissimoq; nomini de-
dicauī, magnam atq; ad certam in spem et fiduciam
erectus, te qua humanitate et beneuolentia me sem-
per absentem præsentemq; complexus es, eadē hunc

qualemcunq; lucubrationem nostram, humaniter
& benignè suscepturum. Maiora quidem merebatur
tuus ille erga me tam constans & perpetuus amor:
sed confido te non tam ipsum munusculū quod per se
exiguū, quā donantis affectum, qui sanè in te uel
maximus est, consideraturū. Quāquam si ad libelli
authorem respiciamus, qui et genere & uirtutibus et
pietate & eruditione spectatissimus est, totoq; orbe
celiberrimus, non indigna censi possit hæc concio,
quæ amplissimæ tuæ bibliothecæ aggregetur. Acces-
dit quòd sacrarum literarum lectione mirificè dele-
ctari te non ignorem: tametsi enim publicis & foren-
sibus negocijs grauissimarumq; causarū patrocinijs
quotidie occupēris, bonā nihilominus temporis por-
tionem pro tua pietate & Catholicæ Religionis amore
diuine illi & cœlesti sapientiæ non raro impendis,
quibus ea quæ ad omnem Philosophiam, tum deinde
ad historię cognitionem pertinent, instar sedule ap-
sagacijsimo studio & quotidiana lectione adiungis.
Vnde fit, ut quotquot ad te in disciplinis humanio-
ribus hospites uersati diuertunt, omnis Philosophie
sacrarium ingredi uideamur: neq; enim ulla de re
docta dissertatio instituitur, de qua Honorius non
cum honore, et augusto quodam apparatu differere
queat. Memini ego me sæpè ab ore dicentis summa

nem uoluptate atq; adeo cum fructu pendere, me-
mini nos de arduis grauissimisq; questionibus non
rarò iucundè & utiliter amica ἀγορεύειν dimi-
casse. Nunc autem cum tanto interuallo mihi ab-
senti exoptatissima hac tua consuetudine frui non
liceat, uisum est hanc Concionem proueteri nostro
differendi more ad te mittere, in qua uniuersa de
bonis fidelium operibus controuersia commoda &
populari Minerva doctissime disertissimeq; per-
tractatur. Et sanè si quæ alia doctrina populo do-
cendo utilis, hanc equidem necessariam existimaue-
rim, ut quilibet nouerit quam ex bonis operibus
mercedem sperare, & quatenus fiduciam in illis col-
locare debeat. Nam quòd aduersarij nos traducunt,
quòd non in Christo sed in operibus nostris an-
choram salutis nostræ constituamus, prius quidem
illud suo more falso et impu leniter nobis impingunt:
posterior si non omninò collidit accipitur, diuino-
rum oraculorum testimonijs rectè & uerè defendi-
mus. Dum enim queritur an liceat Christiano confi-
dere in bonis operibus, constanter et uerè responde-
mus, licere aliquo modo, eo uidelicet què docent scri-
pturæ, eo, inquam, modo quo agricola post iactum dare in
semen, & exhaustum agriculturæ laborem sperat nis ope-
missum: item quomodò miles post strenuam militiam rebus.

- sperat stipendium. An hoc dictum nobis aliquis Vult
 Iacob. 5. canis calumniabitur? Atqui D. Iacobus Apostolus
 non in straminea sed uerè Apostolica Epistola sua hac
 utitur similitudine. Ecce, inquit, agricola expectat
 preciosum fructum terre, patienter ferens donec ac-
 cipiat temporaneum & serotinum. Patientes igitur
 estote & uos, & confirmate corda uestra, quoniam
 aduentus Domini appropinquauit. D. Iob aliā usura-
 pans similitudinē, inquit, Militia est uita hominis su-
 per terram, & sicut dies mercenarij dies eius. Cura-
 sum Tobias, Fiducia magna erit coram summo Deo
 Tob. 4. eleemosyna omnibus facientibus eam. Paulus Apo-
 2. Tim. 4. stolus cum diceret, Reposita est mihi corona iustitie,
 quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex,
 unde confidebat, aut quam huius fiducie causam ha-
 beat? quia nimirum breuē iam exanilato Aposto-
 litus sui labore, uerè dicere poterat: Bonum certamen
 certavi, cursum consummaui, fidē seruauī. Quod
 utiq; non dixisset, nisi uitæ benè & fideliter peractæ
 conscientia hanc fiduciam illi suppeditasset. Nam ut
 2. Cor. 9. idē alibi dicit: Qui parce seminat, parce & metet.
 Hom. 20. Certè in nullo alio, inquit Chrysostomus, quàm in so-
 in Ioan. lis suis uirtutibus, potest diuinam gratiā cuiquam spe-
 randum ē. Neq; hoc sine diuinæ scripturæ exemplo
 dixit sanctissimus Amicus: nouerat enim plenissi-
 mum

num Regem Ezechiam, cum mortis nunciū accepisset 4. Re. 20
set a Domino per Esaiam Prophetam, dixisse: Ob-
secro Domine, numen quo es, quomodo ambulaue-
rim coram te in ueritate, et in corde perfecto, et quod
placitum est coram te, fecerim. Et tantū abest ut Do-
minus hac operum commemoratione offensus sit, ut
ibidem scriptura subiungat: Et antequam egredere-
tur Esaias mediā partem atrij, factus est sermo Do-
mini ad eum dicens, Reuertere & dic Ezechie duci
populi mei. Audiui orationem tuam, & uidi lachry-
mam tuam, & ecce sanaui te etc. Sic sanctissimus ille
anachoreta Hilarion, referente D. Hieronymo, im- **Hiero. in**
minente sibi extremo agone, Egredere, inquit, intre- **uita D. Hi**
pide, o anima mea. Nonaginta tribus annis Christo larionis.
seruiui, & mori times? Equidem existimo clarissi-
me D. Honori, & scripturis et Apostolorum & San-
ctorum Patrum testimonijs & exemplis nos abundē
pro huius loci ratione aduersarijs demonstrasse. Bo-
norum operum gloriosum esse fructum, ut alibi ait
scriptura, magnamq; post Dei Opt: Max: clemēti-
am, & Christi Domini ac seruatoris meritum, ex uita
benē transacta spem & fiduciam homini Christiano
accedere. Hæ siquidem sum illæ lucernæ ardentes, hæ
illæ seruorum uigiliæ, hoc illud in lampadibus oleum,
hæc illa uestis nuptialis, quā iubemur habere acces-

A 5 furi

Psal. 23.

furi magni illius Regis nuptias, ad quas neq; formi-
carij, neq; adulteri, neq; gulosi, neq; rapaces, & reli-
qui quos enumerat Apostolus, admittendi sunt. Quis
igitur ad has nuptias ingreditur, quis in hunc Do-
mini montem ascendet? Innocens manibus, inquit Re-
gius Propheta, & mundo corde, qui non accepit in
uano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo,
Hic accipiet benedictionem a Domino, & misericor-
diam a Deo salutari suo. An quicquam clarius hisce
et uerius dici possit clarissime charissimeq; D. Hono-
ri? An adhuc Vulcanus ille noster, quem ex uipera et
aspide sua noster, perget deblaterare, omne opus bo-
num esse ueniale peccatum? Quod cum alibi cum
uniuersa sycophaniarum suarum cohorte in anthy-
peraspiste nostro exacte & operose satis confutau-
rimus (quem tamen hactenus quantumuis celebra-
rimorum uirorum calculo confirmatum, & te mul-
tisq; alijs aliud urgentibus, delitescere uolui) nunc
fusiùs non prosequemur. Volutetur ille in libidinib.
stupris, & ut fertur, in adulterijs: corradat ereptis
alijs facultates Ecclesiasticas, ut ipsi ipsius perhi-
bent discipuli: abstineat a bonis operibus tanquam
a peccatis, & illorum numero aggregabitur, qui
cum dixerint, Domine nunquid in nomine tuo pro-
phetauimus, audituri sunt, Discedite a me operarij
iniquitatis,

iniquitatis. Sanè si uerum est quod D. Ioannes ait,
1. cap. 3. Qui facit peccatum ex diabolo est, hi cum
se nihil nisi peccare, omniaq; opera sua profiteantur
peccata, unde nisi ex Diabolo ista faciunt, aut do-
cent? cum qui ex Deo sunt non peccent, teste eodem
Ioanne. Sed hæc cogitantes errauerunt & excecati
malitia sua nescierunt sacramenta Dei neq; merce-
dem (ut ait scriptura) sperauerunt iustitiæ. Sed sicut Sap. 2.
cessant illi, ad te reuertor clarissime & iuris utriusq;
consultissime D. Honori, ad te, inquam, cui communibus
studijs animorum consensu, domestica consuetu-
dine, proxima affinitate, semper etiã absens sui con-
iunctissimus, orans ut pro tuo ergi me amore, quem
semper declarasti maximum, meaq; ergi te obser-
uantia, quæ hucusq; fuit, & in posterum semper erit
in te promptissima, hoc, dum à te longiori interuallo
absum, animi mei pignus amanter et benignè suscipi-
as, & ad doctissimas amicissimasq; literas tuas, re-
sponsi locohabeas, Vt tuum Bredenbachium amare
pergas, enixius peterem, si de promptitudine et con-
stantia tua diffiderem. Bene uale cum suauissimis li-
beris, optimisq; & clarissimis fratribus. Veneran-
dos, doctissimos, & orthodoxe ueritatis defensores
strenuos D. Petrum Mokelium Sleidanum, D. Cle-
mentem Lüdemanum, M. Ioannem Tulpetanum,
& M. Chri-

et M. Christophorum Vuinandum Iuliacensis gymna-
nasij archididascalum, ceterosq; amicos omnes plu-
rimum saluere cupio. Datum Ingolstadij Idibus Fe-
bruarij, Anno 1566.

Clariß. Dignit. tue

Addictissimus affinis,

Tilmannus Bredenbachius.

EPITAE

yma
pluz
Fea

EPITAPHIVM HONE- stissimæ matronæ Gertrudis

Honorie, præstantissimi viri D. Hermannii Hon-
norij, dum uixit, coniugis, & clarissimi
viri D. Matthiæ Bredenba-
chij filia.

Le
GLoria feminei Gertrudis Honoria coetus,
Matthiæ soboles prima Bredenbachij :
Quæ coluit Diuæ uiuens delubra Columbae,
Delubri in medio post sua fata cubat.
Docta fuit docti proles primæua parentis,
Docta loqui Latio uerba diserta sono.
Docta fuit docti coniunx dilecta mariti,
Digna parente fuit filia, digna uiro.
Inclutus Hermannus Iuris Consultus & æqui,
Qui clarum à Prisco nomen Honore trahit.
Cum consorte thori bis senos uixit in annos,
Vt thalamus, sic mens una duobus erat.
Quisquis es, in mœsto qui figis carmine uultum,
Dicito, Gertrudis molliter ossa cubem.

REVE

REVERENDO IN
Christo Patri ac Domino,
D. Georgio Nemppeck, Abbati in
Scheiren etc. Domino præ-
cipuè colendo.

Lectum est cum aduersa-
rijs nostris & præcipuè cum
hanc fucatæq; ipsorum Reli-
gionis assertoribus, Reuerède
in Christo Pater, ut ne manife-
sta quidem mendacia et calum-
nias crubescant, dummodo plebeios et populares de-
mentare falsoq; illis persuadere queant, iam olim in
Papatu nec Christi meritum prædicatum, nec peccas-
torum remissionem per solum eius sanguinem an-
nunci tam, uerum quouis potius homines abductos,
& ad humana opera relegatos. Quæ ipsorum tam
pudenda mendacia à præstantibus, doctis & Cas-
tholicis quibusdam uiris hac nostra ætate, utpote
Hosio, Cromero, Staphylo, Merssurgensi, Vuicelio,
atq; alijs plurimis diuino præsidio in publicatis
ipsorum lucubrationibus solidissimis diuinarum scri-
pturarum

N
no,
in
pruarum testimonijs tam opere confutata sunt, ut uel
quilibet qui seipsum destinato animo nolit occaecare,
liquidissime ex his deprehendere queat, eiusmodi
calumnias, quibus Catholicam Ecclesiam traducunt,
nullo ueritatis fundamento in eternum ab ipsis ful-
ciri & probari posse, sed ex mera inuidia atq; odio,
quo in Ecclesiam exacerbatum sunt, promanare. Vnde
iam eadem Catholica Ecclesia mater omnium fide-
lium, post tot prestantissimorum uirorum scripta,
(quibus uersutissimi Satanae eiusq; ministrorum in-
sidie iam olim luculenter satis detectae sunt) meo
meiq; simulum patrocinio plane non egeret, prout
etiam apud me constitui, in posterum nulla literaria
conflictatione cum aduersarijs eiusdem Ecclesiae ul-
terius congregari, eo quod eiusmodi altercationes &
conflictus se penumero plus destruant quam aedifi-
cent.

Attamen quandoquidem superiori Quadragesima
coram Illustriß: Principe ac Domino meo quasdam
conciones habui, tua autem Reuerentia sermonem in
Palmarum festo habitum praecipue commendabat, exi-
stimans eiusmodi de Bonis Operibus pericopen seu
institutionem, id temporis ex diuinis scripturis a me
factam, plurimis adhuc hominibus prodesse posse, si
eam typis excusam publicarem: facile hic Tuae
Clementiae

Clementiæ calculus me commouit, & tandem de Bo-
nis operibus Catechesin edendam curavi. Eamq;
ipsam prout à me tum penè habita est, Tuæ Clemen-
tiæ transmitto, magnam certamq; in fiduciam ere-
ctus, Tuam Clementiam hanc ipsam Concionem
(quandoquidem nullius in odium aut contumeliam,
sed solam ad ædificationem sacrosanctæ fidei nostræ
Christianæ, eorumq; institutionem qui ueritatem co-
gnoscere desiderāt, scripta est) clementer à me susce-
pturam. Cui Tuæ Clementiæ à Deo Opt: Max: mi-
sericordiæ Patre uitam longauam, temporariam
æternamq; felicitatem, atq; adeò omne bonum ex ani-
mo precor, orans eandem Tuam Clementiam ut me
meaq; studia sibi clementer habeat commendata. Das
tum Ingolstadij 26. Aprilis, Anno 1563.

T. C. Obseruamissimus,

Martinus Eifengreinus
Parochus Ingolstad: ad S.
Mauritium etc.

IN

IN DIE PAL-
MARVM EVAN-
gelium Matth. xxj.

IN ILLO
tempore, Cum
appropinquas-
sent Hierosoly
mis & uenissent Bethphage
ad montem Oliueti, tunc mi-
sit Iesus duos discipulos, di-
cens eis, Ite in Castellū quod
contrā uos est, & statim in-
B uenie-

uenietis asinam alligatam &
pullum cum ea, soluite & ad-
ducite mihi, & si quis uobis
aliquid dixerit, dicite, quia
Dominus his opus habet, &
confestim dimittet eos. Hoc
autem factum est ut adimple-
retur quod dictum est per Pro-
phetam dicentem: Dicite fi-
liæ Sion, Ecce rex tuus uenit
tibi mansuetus, sedens super
asinam & pullum filium sub-
iugalis. Euntes autem disci-
puli, fecerunt sicut præcepit
illis

Isaia. 62.

Zach. 9.

Ioan. 12.

illis Iesus. Et adduxerunt asinam & pullum & imposuerunt super eos uestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt uestimenta sua in uia, alij autem cedebant ramos de arboribus & sternebant in uia: turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant, dicentes, Osanna filio David. Benedictus qui uenit in nomine Domini, Osanna in altissimis.

B ij EX-

EXPLICATIO

EXPLICATIO.

IN HODIERNO EVANGELIO, auditores, cuius integrum contextum nunc ex me audistis, magnifica illa & splendida Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi inaugurationis siue ingressus in ciuitatem Hierusalem nobis describitur, quomodo nimirum appropinquante passionis & mortis suae tempore, quoque splendore & magnificentia ille, nihil Iudaeos ueritus, in ciuitatem Hierusalem, in qua tantas persecutiones, ac tandem ipsam mortem sustinere debebat, inuectus sit. Et sane, auditores, stupenda haec & insolita fuit inauguratio, cuiusmodi antea nec uisa nec audita est unquam, eoque digna
 quae

quæ pensiculatiùs aliquantò consi-
deretur. Semper eam spem habue-
runt Iudei, Messiam suum si demùm
uspiam uenturus sit, magno cum
equitatu, potētissimo exercitu, poma-
paci ac triumpho maximo aduentu-
rum. Ecce autem rem multò maxi-
mè admirandam, uenit hic iuxta *Zach. 9.*
chariæ Prophetæ uaticinium, quod
Euāgelista etiam in hodierno Euan-
gelio commemorat, mansuetus, se-
dens super asinam & pullum filium
subiugalis. Quis porrò ex uobis rem
tam admirandam & infrequentem
unquam audiuit? Rex gloriæ, Do-
minus Dominantium, & rex regum
omniū, uerus, æternus præpotensq̃
Deus, uerus Messias et Seruator uni-
uersi orbis, de quo tam crebrò Lex et
Prophetæ uaticinati sunt, quem tot

B in uirtute,

E X P L I C A T I O

uirtute, sanctimonia & pietate illu-
 stres Patriarchæ in Veteri Testamen-
 to summis desiderijs intimisq; suspi-
 rijs per tanta temporum spacia expe-
 ctarunt, ipsumq; uidere cupiuerunt.

Matt. 18. In summa, unicus ille æternusq; Dei
 filius, cui pater dedit omnem potesta-
 tem in cœlo & in terra, conseruator
 ille & gubernator totius uniuersitas
 tis, cuius maiestatem & magnificen-
 tiam omnes celestium spirituū Chos-
 ri adorant: ecce hic ille talis hodiern-
 o die uenit prorsus humilis, viliq; et
 commodatitiæ asinæ insidens. Ma-
 xima hæc profectò atq; adeò ineffas-
 bilis fuit in Christo Domino humi-
 litas, uolēs proculdubio hoc suo tam
 humili ingressu, nos fidelesq; uniuersos
 docere, ut sui huius exempli uesti-
 gijs insistamus. Voluit inquā, docere,

re,

re, regnū suum non esse de hoc mundo, nec in mundano fastu consistere, sed multò magis in misericordia, charitate, gratia & benignitate.

Tametsi etiam hæc inauguratio, si penitiùs eam consideremus non usque adeò simplex fuit & incelebris. Licet. n. Christus Dominus non casballo, quod bellicum est animal, obsequitauerit, tametsi non numeroso famulorū comitatu & formidabili cū apparatu ac potentia, sed planè humiliter uenerit sedens super asinā, subindicans non uenire se ut homini terrorem incutiat, eum uē profliget aut premat, sed opituletur, onus eius subleuet, & suos in humeros transferat: ocysimè tamē maximam hominū frequentiam inuenit, qui uerum ipsum Messia totiusq; mundi Seruatorem

B iij agnos

EXPLICATIO.

agnouerunt, ideoq̃ quo potuerunt honore prosecuti sunt. Imò uti Euangelista in hodierno Euangelio commemorat, Hierosolymitani & Israëlites Christum Dominum, quantumuis humiliter & demissè asinæ insedens aduentaret, honorificè cum gaudio & iubilo quodam tripliciq̃ ordine in ciuitatem Hierosolymam deduxerunt.

Comitatus Christi ingressus.

Alij enim Christum ingredientem à latere comitati sunt, alij præcesserunt, alij secuti sunt, atq̃ adeò undiq̃ currentes habuit stipatores & hemerodromos, non aliter quam sicubi Princeps aut Monarcha quispiam potentissimus urbem aliquam ingreditur: ubi extemplò certi destinantur, qui præcedant, alij qui utrinq̃ à latere comitentur, alij qui subsequantur.

Porro

Porro qui à latere comitabantur, sternebant uestimēta sua in uia. Pro Deum non alia id temporis habebant peristromata, eoq̃ quod per facultatem licebat, præstabant, ut affectum & promptitudinem suam ergà ingredientem Messiam testarentur.

Qui uerò ab altero latere comitatum suum præbebant, eorum nonnulli, inquit Euangelista, cēdebant ramos de arboribus & sternebant in uia, Imò ut refert Ioannes Euangelista, processerunt obuiam ei cum ramis Palmarum, sinè dubio ut indicarent, non dūtaxat esse eum uictoriosum Regem, uerumetiam inuictum, cui nulla potentia, nullę quantumuis magnæ uires queant resistere, quiq̃ adeò ipsam Mortem, Diabolum, Infernum, omnesq̃ fortunæ

Ioan. 12.

B y assultus

EXPLICATIO

Heb. 2. assultus potenter debellaturus esset,
Palmae natura. uti alicubi commemorat Apostolus,
Gell. lib. 3. nec ulli ullius potentie succubiturus:
cap. 6. quemadmodum & palma, cuius hira
Pli. lib. 13. mi fuerunt, hanc naturam habet, ut
cap. 5. quanto grauius pōdus illi imponas,
 tanto magis in altum excrescat, &
 neuiquam deprimatur.

Alij porro eorum qui à latere comitabantur, ramos oliuarum passim quā gradiebantur sternebant, testantes hoc ipso, pacificū ipsum fore Regem, qui sacratissima passione innocentissimaq̃ morte sua pacem facturus esset inter Deum patrem suum iam iratum, & genus humanum, inter Iudæos & Gentes, quos in unius fidei consonantiā unamq̃ in Ecclesiam sit coniuncturus, quod & fecit *Ephes. 2.* attestante Apostolo Paulo. Sciendū enim

enim hic est per ramos oliuarum pa- *Plin. lib.*
 cem denotari, unde & natum est, ut *15. cap. 4*
 olim Legati cum ad hostes mitteren-
 tur, oliuæ ramos collo appenderent,
 quo indicarent pacis ineundæ causa
 sese uenire. Vnde prætereà colum- *Gen. 8.*
 ba, quam Noë ex arca emisit, uiren-
 tem oliuæ ramum retulit in arcam, ad
 significandū, Deum Opt. Max. nunc
 placatum, iramq̃ suam remisisse, ac
 diluuij aquas in pristinos alueos re-
 dñsse, quo pœnæ genere nunc deinceps
 Mundū nunquā ulturus sit.

Turbæ autem quæ præcedebant
 & sequebantur, referente Euangelis-
 ta clara uoce Christum Dominum,
 laudabant & prædicabant, dicentes,
 Osanna filio Dauid, Benedictus qui
 uenit in nomine Domini, Osanna
 in altissimis.

Præclara

EXPLICATIO

Præclara meherclè & magnifica in
auguratio, quantumuis humilem se
primo aspectu ostenderit, præclarum
iucundumq; illud fuisse oportet spes
ctaculum. Insternunt illi asinam ues
timentis, eadem quoq; sternunt in
uirs, subiiciunt ingredienti palmas
rum oliuarumq; ramos, laudant, præ
dicant & benedicunt uerbis, atq; ut
compendio dicamus, eum ipsi exhib
ent honorem, qui Regi Regum
omnium ac Dominantium Domi
no conuenit ac debetur.

Ea quidem apud mundanos ho
mines consuetudo obtinet, ut siquã
dò Reges & Imperatores in magnã
aliquam ciuitatem ingressum facturi
sint, aulaea & peripetasma, auro
quoq; & ostro contexta, itemq; bys
sina & purpurea peristromata è fes
nestris

nestris
tenda
tis be
panis
rumo
exhib
Dor
dier
est, t
stian
mun
pact
Reg
atq;
ni, c
per
ter
Re
asin

neſtris alijsq̃ ſpectabilibus locis pro
tendāt, bombardis quoq̃ ac tormē
tis bellicum fragorem concitent, cam
panis & crepitaculis pulſum ſonis
tumq̃ edant, atq̃ id genus honorē
exhibeant. Cæterum hic honor qui
Domino & Seruatori noſtro ho
dierno die Hieroſolymis exhibitus
eſt, tantus eſt tam apud omnes Chri
ſtianos ſpectabilis & excellens, ut
mundanus ille ſaſtus, cum hoc nullo
pacto queat comparari. Quid enim
Reges Imperatores & Monarchæ,
atq̃ adeò uniuerſi Principes Chriſtia
ni, quibus honor exhibetur, altis ſu
perbisq̃ ab equis procidunt, humili
ter ſeſe inclinant, & ſummum hunc
Regem hunc ingreſſum facientem
aſinæq̃ inſidentem adorant.

Quinimò hæc aſina maiori apud
illos

E X P L I C A T I O

illos est in precio, quàm nitidi & bene saginati ipsorum caballi: hic equitatus plus laudis apud illos obtinet, quàm uniuersus mundi fastus, triumphus, ornatus & magnificentia. Vili huic & contemptæ asinæ cedere cogitur, quicquid mundus habet in precio. Hæc asina immortalitatem quandam adepta est ex Euangelio, ita ut donec illud in Mundo prædicatum fuerit, asina Christi Domini simul laudanda sit & prædicanda.

Doctrina Atq; hæc breuiter de Christi Domini ingressu & inauguratione dicta sint, ex quibus succincta hæc doctrina obseruanda & memoriæ mandanda fuerit. Videlicet necessum esse, ut Hierosolymitanos & Israëlitas in hodierno Euangelio imitemur, dummodo uelimus Christum
Domis

Dominum eiusmodi gratia ad nos uenire, cuiusmodi ad ipsos uenit.

Porrò nihil addubitandū hic erit, Christum Dominū etiamnum quotidie ad nos omnes & singulos uenire, non minus quàm hodie ad Hierosolymitanos uenit. Venit in corda fideiū per gratiam Spiritus sancti: ipse .n. locutus est, Ad ipsum ueniemus *ioan. 14.* & mansionē apud ipsum faciemus.

Etiamnum quotidie ad nos uenit in uenerabili Sacramēto Altaris, in quo *Christus etiamnum ad nos uenit.* uerum corpus, uerusq; eius sanguis, verē et substantialiter, corporaliter et permanenter (ut ita dicamus) præsens existit, siue sumatur, siue deponatur corā conspectu fidelium.

Venit ad nos & quēlibet mortaliū imminēte mortis termino, vnde Christus locut⁹ est, Estote parati, quia quā *LUC. 12.* hora nō putatis fili⁹ hominis ueniet.

EXPLICATIO

Matt. 16. Venit ad nos in nouissimo die, quando iudicaturus est uiuos & mortuos, prout ipse dicit: Filius hominis uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera eius. Iam porro si nolimus ipsum iratum ad nos uenire in augustissimo Sacramento, in uitæ nostræ termino, & in extremo iudicio, utique imitandi nobis sunt Hierosolymitani & Israelitæ in hodierno Euangelio, & pari cum gaudio, letitia ac triumpho, eademque, qua ipsi, ueneratione Christum excipiemus.

Et principio quidē ad exemplum Israëlitarum exuemus uestimenta nostra, & sternemus in uia, id est, per ueram contritionem & poenitentiam ueterem illum hominem & peccatorem, illum, inquam, ueterē Adamum exuemus.

exuemus. Per vetera enim vestimenta nostra, peccata quę in homine existunt, designantur. Atque hoc est quod ^{Col. 3:} monet nos Apostolus, dicens, Ex ^{Ephes. 4:}poliantes vos ueterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum.

Necque uerò exuere duntaxat cogimur uetera uestimenta, id est, peccata, uerum etiam ad exemplum horum Hierosolymitarum eadem in terram ^{Vetera uestimenta exuenda sunt et in terram sternenda.} prosternere, & pedibus conculcare, hoc est, tanto animi dolore ac poenitudine de commissis peccatis duci, ut iam ipsemet homo ob eiusmodi peccata inuidiam odiumque sui concipiat, eosque pariter eadem conculcet, hoc est, excretur ac damnet. Qui enim pedibus quippiam conculcat, idem detestatur ac damnat.

Præterea si nolumus Christum Do-

C

minum

EXPLICATIO

Ramis arborū uia exornare debes mus. **R**amum iratum ad nos uenire, oportebit præparare atq; adornare uiam Domino quādo ad nos uenerit, idq; ramis arborum, hoc est, bonis laudat

tisq; operibus, quæ per fructus & ramos arborum significantur, ipso, ut nostis, Domino et Seruatore eundē

Matth. 3. in modū exponente, dum ait : Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur & in ignem mittetur. Illud enim certò uobis, auditores, persuasum esse debet, non satis esse à malo declinare, sed insuper necessum esse ut operemur bonū, Regio Propheta Dauid expressè illud docente, dum inquit, Declina à malo & fac bonum.

Psal. 33.

Quocircā auditores, si nolumus Christum Dñm in augustissimo Eucharistiæ Sacramento, in extrema uite nostræ

nostræ periodo & in ultimo iudicio,
 iratum, sed clementē & misericordē
 Patrē ad nos uenire, propius adhuc
 ad Hierosolymitanorum exemplum *vestiment*
 ut accedamus necessum est, et ad ipso *ta nostra*
 rum imitationē uestimēta nostra as *asine in*
 nā insternemus, & Christum in ea *sternemus, &*
 dem collocabimus, id est, misericor *Christum*
 dię opera in pauperes, qui per Chris *is infide*
 stum intelligūtur, declarabimus eo *refaciamus.*
 rumq̃ necessitatibus promptē ac lu
 benter subueniemus. Nihil, n. hic am
 bigendum est, quicquid pauperibus
 præstatur, ipsi Christo Domino præ
 stari: si auxilio iuuas egenos, cibas
 esurientes, potas sitientes, operis nu
 dos, id omne ipsi exhibes Christo.
 Nec aliorum accipiet Christus Do
 minus, quàm si ipsi hæc fuissent exhi
 bita, uti prolixè hoc testatur dum ait:

C ij Quies

EXPLICATIO EVANGELII.

Matt. 24 Quicquid uni ex minimis fecistis, mihi fecistis.

Christum benedicimus. Præterea ad exemplum Hierosolymitanorum, Christum Dominum benedicemus, hoc est, summam eius bonitatem, ineffabilia beneficia, magna opera profitebimur, laudabimus, extollemus, & claræ uocis præconium edemus, Benedictus qui uenit in nomine Domini, Osanna in excelsis.

Hæc si fideliter ac sedulo fecerimus certū indubitatumq̃ erit, Christum Dominū non minori clementia quàm hodierno die ad Hierosolymitanos ingressus est, ad nos quosque in Sacrosancto Altaris Sacramento, in ultimo uitæ nostræ termino, & in extremo iudicio ad nos uenturum.

OBIE

OBIECTIO EX¹¹

priori quadam Con-
cione nata.

QVO autem modo illud prio-
ri tue Concioni congruit, (for-
te quis obijciat) in qua solum in Chri-
stum collimandum docuisti: Mul-
tis tunc & prolixis argumentis de-
monstrare conatus es, omnem spem
& fiduciam in solum Christum col-
locandam, penes eum solum quæ-
rendam esse gratiam, opem, solatium
& peccatorum remissionem, quod quæ-
iam olim in Papatu nullum alium
Seruatorem & Redemptorem agno-
uerint, docuerint & prædicarint,
quàm Christum Iesum: nunc autem

C in longè

CONCIO DE

longè diuersum dicere uideris, rursumq; nos ad opera ablegas, docens per ipsa gratiam Omnipotentis impetrandam, quæ tam diuersa, eam utique speciem habent, quasi nullaratione conueniant. Adde quòd certum exploratumq; habeamus ex diuinis scripturis, eos qui nostram nobis commendant iustitiam, quam ex nobis habemus, rectâ nos ad inferos deducere, prout D. Paulus expressè

Rom. 8. scribit ad Romanos, Non sunt condignæ passionis huius temporis ad futuram gloriam. Eandem planè in

Esaï. 64. sententiam disertè loquitur Esaïas Propheta. Facti sumus ut immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatae omnes iustitiæ nostræ. Quin etiam ipse Dominus & Seruator

Luc. 16. Christus inquit; Cùm feceritis omnia

nia quæ præcepi uobis, dicite, serui
inutiles sumus.

Vbi manent igitur Papistæ cum
sua operum iustitia, qui suapte sancti
monia & integritate suisq; ipsorum
operibus cœlos à Deo uolunt pro
mereri: Qui existimant opera sua
bona tanti esse meriti & uirtutis, tam
grata & accepta Domino Deo, ut
propter ipsa cœlum illis largiturus
sit, & uelut ex debito præstare te
neatur.

Equidem superiori Concione ab
bunde demonstraui, auditores, in
Papatu, ut per contumeliam appella
re solent sycophantæ, id est, in
germana, prisca & Catholica Eccle
sia nullum alium Seruatorem, Con
solatorem & Redemptorem uel nos
tum uel agnitum, annunciatum,

C iij

&

CONCIO DE

& prædicatum, quàm ipsum Christus
 Iesum filium Dei & hunc cruci-
 fixum, ut ait Paulus. Atq; adeò iterum
 iterumq; pronuncio ut uel quis
 uis liquidò me intelligat: Quisquis
 aliter de Ecclesia fidelium matre lo-
 quitur, per calumniam & iniuriam
 eam traducit. Vt autem uerè exacteq;
 rem cognoscatis, auditores, quis bo-
 norum operum sit finis & scopus,
 quid quouis tempore de illis do-
 ctum creditumq; sit, breuiter illud, &
 quatenus temporis angustia permit-
 tet, declarabo.

Quid de Christiana & Catholica Ecclesia
bonis ope mater nostra fidelissima, & Christi
ribus sen Sponsa dilecta, cui Sponsus Christus
tiendum. Dominus Spiritum sanctum promi-
 sit, qui penes eam mansurus sit usq;
 ad consummationem seculi, quæ at-
 testante

1 Cor. 2,
 1 Cor. 16,

testante Apostolo Paulo, columna *1. Tim. 3.*
 est et firmamentum ueritatis, quouis
 tempore de fidelium operibus ita do-
 cuit atq; etiá nūm in hodiernū usq;
 diem ita docet, nec aliter doctura est,
 dum uel pilum sui habuerit, uti idip-
 sum annotauit D. Hieronymus, ui- *Lib. 2. in*
 delicet neminem mortalium quis *Zach. c. 8*
 quis etiam ille sit, priusq; Christi fi-
 dem suscipiat, et ponatur in ipso fun-
 damentū Spiritus sancti, audire posse
 hec scripturæ uerba, Est merces ope- *2. Par. 25*
 ri tuo. Siue Iudæus ille sit, siue gen-
 tilis, siue hæreticus, habeatq; uel ma-
 ximum bonorum operum aceruum,
 si non in Christi nomine ea perege-
 rit, nullam eorundem mercedē spe-
 rare poterit. Cum primū au ē eius-
 modi ad Christum se conuerterit,
 eiusdemq; Templum effectus fuerit,

C v tunc

CONCIO DE

2. Cor. 3. tunc dicentē Apostolum audire poterit, unusquisq; accipiet propriam mercedem iuxta opus suum.

*Aug. de
nat. &
gra. c. 68.*

Vnde perpetuò hæc consuetudo in Ecclesia seruata est, ut indicat Augustinus, quando frigidos & socordes animos ad Christianæ uitæ normam, Christianis exhortationibus inflammare uolebant & extimulare, antè omnia ad fidem eos exhortabantur, per quam Christiani efficerentur, illiusq; nomini se subiicerent, sine quo seruari non possent.

Porro hac fide Christiana suscepta, illisq; fidelium albo iam ascriptis, iam tum alià uia rem tentare ceperunt, & non ampliùs ad fidem tantum, uerum etiam ad opera bona, ad uitam sobriè, iustè & piè ducendam adhortati sunt. Atq; ut compendio
dicar

dicar
re d
Infi
luda
fuit,
rit, s
Arb
dem
uer
tent
uer
mi
seri
tam
auc
illu
tis
re
ru
qu
ne

dicamus longè aliter quouis tempo-
re docti institutiq; fuerunt Iudæi &
Infideles, quàm Christiani & fideles.
Iudæis illud continenter predicatum
fuit, Qui crediderit et baptizatus fue- *Mar. ult.*
rit, saluus erit. Et vt Apostolus scribit, *Rom. 8.*
Arbitramur hominē iustificari per fi-
dem sine operibus legis. Christianis
uerò et per Christum renatis hæc sen-
tentia non satisfecit, sed præter id se-
uerè illis dictū et mandatū est, Opera
mini bonum ad omnes. Grauius & *Matt. 19.*
seriò illis præceptum est, si uis ad ui-
tam ingredi serua mandata, Beati qui *Luc. 11.*
audiunt uerbum Dei & custodiunt
illud. Procedent qui in monumen- *Ioan. 5.*
tis sunt, qui bona fecerunt in resur-
rectionem uitæ, qui uerò mala eges-
sunt, in resurrectionem iudicij. Item
que illud Apostoli: Etsi habuero om- *1. Cor. 13.*
nem fidem, ita yt montes transferam,

CONCIO DE

charitatem autem non habeam, nihil
Rom. 2. sum. Item. Deus reddet unicuique
 secundum opera sua. Item. Omnes
 nos manifestari oportet ante tribus
2. Cor. 5. nal Christi, ut referat unusquisque pro
 pria corporis, prout gessit siue bonū
 siue malum. Item qui dicit se nosse
 Iesum Christum & mandata eius nō
1. Ioan. 2. seruat mendax est, & in eo ueritas nō
 est. Et ut rem in pauca contrahamus,
 infidelibus, Iudæis & gentilibus ni-
 hil aliud prædicatū & annunciatum
 est ab initio, quàm fides, sine qua etiā
Heb. 11. teste Apostolo Paulo, impossibile
 est placere Deo, quantumuis iustum
 se & integrum quis arbitretur.

Fidelibus uero & Christianis non
 fides solum annunciata fuit, uerum
 etiam quia fidem nunc Christianam
 suscepissent & professi essent, iam
 porro

porro
 non
 reipsa
 nē ui
 min
 rent
 Apo
 esse
 P
 tine
 ut n
 alia
 C
 cili
 qu
 pti
 Ha
 ra
 ap
 sti

porro se Christianos declararēt, idēq;
 non uerbis tantū, sed & factis &
 re ipsa, utq; Christum Dominum be-
 nē uiuendo & rectē operando non
 minūs quā ore & lingua profite-
 rentur: fidem enim, docente Iacobo *Iacob. 2.*
 Apostolo, sine operibus mortuam
 esse.

Porro quantum ad ipsa opera at- *Operum*
 tinet, hæc in illis habita est differen- *differe-*
 ut nimirum alia præcedentia gratiā, *tia.*
 alia sequentia gratiam sint appellata.

Gratiam autem uocarunt recon- *Gratia.*
 ciliationem & amicitiam cum Deo,
 quam consequuntur fideles per Ba-
 ptismi & Pœnitentiæ Sacramenta.
 Hanc igitur gratiam quæcunq; ope-
 ra præcedant, eiusmodi nihil mereri
 apud Deum. Vnde etiam D. Augu- *Tract. 26*
 stinus eiusmodi opera tametsi bona *in Ioan.*
 lauda-

CONCIO DE

laudabiliaq; appareant, indigna cens
set quæ bonorum operum nomen
sortiantur. Quæ enim, inquit, opera
Rom. 14. bona esse poterunt antè fidem? Cum
expresse scribat Apostolus, Omne
quod non est ex fide peccatum est.
Non quod eiusmodi opera planè re
ijciat & contemnat. Ne utiq;. Habet
enim ea pro ciuilibus bonis, bonitate
moris, ut loquuntur Scholastici, ut
pote quæ reprehendi quidē non poss
sint, cum laudē mereantur apud ho
mines, attamen ad salutem & uitam
æternam consequendam nihil adius
menti conferant. Nam si compedio
rem complecti uelimus, uita æterna
est gratia, & prouenit ex gratia, hoc
est, illiusmodi meritis tribuitur, quæ
ex gratia Dei proueniunt. Antè gras
tiam aut impossibile est ullum exister
re meritum. Longè

Longè diuersam rationem habent opera hominis fidelis & Christū iam profitentis, quiq̃ læthiferis peccatis contaminatus nō est, & in gratia Dei existit. Huiusmodi enim opera Deus tam temporarijs quàm æternis bonis remuneratur. Nō quod ea ipsa opera nostra in seipsis eius sint prestantiæ et meriti, aut etiam ex ipsorum operum natura & substantia istuc proficiscatur. Absit: sed ex libera promissione Dei qui mentiri non potest, cuius benignitas tanta est, ut opera quæ suapte natura sunt uilissima, æternæ felicitatis remuneratione dignetur: ac deinde ex illa dignitate, qua nos in regeneratione, sine ullis præcedentibus meritis nostris, donauit.

Quæ autem hæc est dignitas, auditores? Nimirum quod Christum induis

CONCIO DE

induimus, quod filij Dei effecti sumus. Vtq; magna est dignitas, auditores, esse Christianum, esse Dei filium. Hæc porro dignitas prorsus gratuito sine ullis præcedentibus meritis nostris, in Sacramento Baptismi nobis collata est. Nulla enim erant merita nostra, quàm quibus Infernum eramus commeriti.

Quod per lauacrum regenerationis Christum induimus, quod filij Dei effecti sumus, mera est gratia, mera misericordia, mera benignitas diuinæ liberalitatis. Nisi hæc subesset gratia, & hæc dignitas, quam ex gratia consecuti sumus, nullum profecto operum nostrorum unquam dignum reputaretur æternæ salutis remuneratione, quantacumq; etiam laude & admiratione alioqui dignū censeriposset.

Verum

• Verum enim uerò ubi semel eiusmodi dignitatem ex mera Dei benignitate adepti, Christum induimus & filij Dei effecti sumus, hic demum iam uerè legitimeq; mereri incipimus, (dummodò perseueremus) hic primum digni reputamur, qui amabilem illam omnibusq; mortalibus desideratam uocem audiamus, Gaudete & exultate, quoniam merces uestra copiosa est in coelis. Non quòd ipsa opera quæ facimus, quatenus ex nostra uoluntate procedunt, tanti sint precij & excellentiæ: cæterum quia Christus Iesus, qui in nobis uiuit, operatur, patitur & meretur, solus dignissimus est, cuius operibus, eiusmodi merces tribuatur. Matt. 5.

Actametsi Christus Dominus in nobis & per nos operetur agat &

D mereas

CONCIO DE

Acto.6. mereatur, nihilosecius tamen & nos operamur et meremur. Quemadmodum legimus de uiro sanctissimo & protomartyre Stephano, eos qui cum ipso disputabant, non potuisse resistere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur in ipso. Nec tamen quisque sine dubio dicturus est, quandoquidem Christus & Spiritus sanctus in Diuo Stephano aliisque Apostolis multoties locutus est, idcirco non etiam illos ipsos esse locutos. Absit auditores. Quinimò & ipsi locuti sunt, & Spiritui sancto obtemperarunt. Licet ipsi non fuerint præcipui huius sermonis authores, & quicquid eodem effecerunt, quicquid utilitatis consecutum est, id uniuersum ab eo profectum est, qui per Regium
Psal.80. Prophetā locutus est, Aperi os tuum &

& ego adimplebo illud. Illius uirtus
et operatio nisi præsens affuisset, nisi
Christi Spiritus per ora ipsorum lo-
cutus esset, utiq; duodecim illi uilis,
plebeia & abiectæ conditionis ho-
mines, quiq; omni humano præs-
idio et patrocinio usq; adeo erant de-
stituti, tantam orbis terrarū partem,
tam exiguo & breui tempore, regno
Christi non subegissent.

Eandem planē rationē habet cum
operibus nostris, auditores: tametsi
enim Christus in nobis operetur &
mereatur, operamur tamen et mere-
mur etiam nos. Operamur quidem
nos, quod autem huius nostri operis
utilitatem & fructum aliquem perci-
pimus, id per solam Christi operatio-
nem efficitur, per meritum passionis
& mortis eiusdē, adeo ut nisi Christ⁹

D ñ ope

CONCIO DE

operaretur, nisi idem in nobis mereretur, gehennæ quidem stipendium mereri possent opera nostra, nullo autem pacto uitam æternam & futuram gloriam.

Vt autem hanc ipsam dignè mereantur, antè omnia necessum est, ut eadem opera nostra à Christo proficiantur, & rursus in Christum dirigantur. Igitur si uiuit in nobis Christus (fieri autem nequit, ut uiuat in nobis & non operetur in nobis) si captandi applausus popularis ergo et ut uideamur ab hominibus nihil faciamus, si ad gloriam Christi omnia dirigamus, si quicquid facimus, ex amore ipsius faciamus, quicquid, inquam, hunc in modum facimus in Christo Domino, fieri nequit ut uitam æternam non promereatur, non
propter

propter ipsum opus, sed dignitatem
eius qui uiuit & operatur in nobis:
tum deinde propter finem, in quem
destinantur, quandoquidem idem
ipse effector & finis est bonorū ope-
rum. Verè enim dixit D. Augustinus, *Aug. lib.*
Non actibus sed finibus officia *4. contra*
pensari. *Iulianum*

Quocircà quotquot fidelium ope-
rarenciunt, nec quicquam illis meritis
tribuunt, illi quidem operibus nos-
tris nihil derogant, uerùm illi detra-
hant, à quo eadem promanant, & ad
quem rursum tanquam uerum cer-
tumq; finem diriguntur, Domino,
inquam, nostro Iesu Christo, sine
quo omnis nostra iustitia nihil aliud
est quàm pannus menstruatae, uti
appellauit Isaias.

Esa. 64.

Vnde iam nos, qui per Dei gratiam
D in tiam

CONCIO DE

Rom. 8.

tiam Catholici sumus, bonorum operum contemptoribus libenter concedimus, non esse condignas passionnes huius temporis ad futuram gloriam, cum Paulus idipsum expresse hunc in modum docuerit & scripserit. Quinimò dicimus in super ac disertè profiteamur, si fieri posset, ut unus quispiam homo à primo conditi orbis die uiueret ad extremam eiusdem consummationem, atque toto interim tempore non corpore duntaxat laboraret, uerum uniuersos etiam & summos cruciatus ac tormenta quæ ullus mortalium comminisci posset, propter Deum sustineret, nihilominus uniuersa hæc eius tormenta & supplicia, uniuersique labores ac dolores exantlati, indigni essent, qui æternæ uitæ stipendium mererentur.

Atque

Atq̃ ita natura quidem & substantia
operum, per se indigna est uita eter-
na, Deus autem dignus est, qui eius-
modi opera in nobis operatur. Dis-
gna est Christi passio, quæ opera no-
stra prius indigna, digna reddidit. Di-
gna est charitas: quæ per Spiritũ san-
ctum cordibus nostris infusa est. Hæc
eadẽ charitas quia finem nescit, non
est huius temporis, nec temporaria
ei merces, sed æterna retribui potest.

Sed nec illud illibenter nos Catho-
lici profiteamur, quod ab hostibus bo-
norum operum nobis obijcitur ex
Propheta, nimirum factos nos esse *Es. 4. 54.*
omnes ut imundos, & quasi pan-
num menstruatae uniuerſas iustitias
nostras. Quid aut, auditores, si Chri-
sti sanguis nos ab omnibus pecca-
tis emundauerit, uti id ipsum scribit

D iij Ioan:

CONCIO DE

1. Ioan. 1. Ioannes: Quid dicemus, si Christus
 semetipsum dederit pro nobis, ut
Tit. 2. nos redimeret ab omni iniquitate, &
 mundaret sibi populum acceptabil-
 lem, sectatorem bonorum operum,
 ut scribit Paulus: Quid hic dicemus
 auditores: An irritam faciemus cruz-
 cem ipsius: Mortis ipsius meritum
 reniciemus: Anne potius ipsi atque
 ineffabili eius bonitati & misericors
 die gratias agemus, qua effectum est,
 ut iustitiæ nostræ, quæ suapte natura
 erant instar panni menstruatae, nunc
 in sanguine ipsius ablutæ, Deo Opt.
 Max. gratæ & acceptæ factæ sint,
 adeo ut uitæ æternæ remuneratio-
 nem mereantur, quandoquidem in
 ipsis iustitia meriti Christi relucet, ita
 ut si hæc in ipsis non esset, nec in ip-
 sis reluceret, iam nunc forent tales,
 quales

quales antè fuerunt, nempè sicut pan-
nus menstruatae :

Insuper & illud hostibus bonorū
operum nos Catholici libenter ad-
mittimus, ueraciterq; & omni cum
humilitate profitemur, cū omnia
fecerimus dicendum tamen nobis,
seruos nos esse inutiles : id ipsum. n.
Christus Dominus & Seruator no-
ster, qui ipsa est ueritas nec mentiri
aut fallere potest, expressè docuit.

Quid uerò, auditores, si idem ipse
Christus, ipsa eadem ueritas diuina
non iam nunc seruos nos, sed ami- *Ioan. 15.*
cos appellet : ut scriptum legimus.
Quid quòd non eo tantum nos ho-
nore dignatus est, ut amicos nos, sed
filios etiam appellauit, quibus hære-
ditas regni cœlestis iure hæreditario
citrà vllam controuersiam debeatur :

D V Quid

CONCIO DE

Quid si tam larga sit eius munificen-
tia, quando quidem perennis fons est
omnis boni, ut liberè & nullo cogen-
te se nobis obligarit, ita ut ille, cuius
nos debitores sumus, seipsum pro-
pria promissione nobis debitorem
constituerit? **Nam ut Augustinus**
inquit. Sic debitor noster factus est,
non aliquid à nobis accipiendo, sed
quod ei placuit promittendo. Vnde
de iam non minus in Christum Do-
minum, quam in debitorem quem
piam nostrum actionem habemus,
audētes dicere ipsi Domino ac Deo
nostro, ut largiatur ac præstet id
quod nobis promisit. Quamobrem?
Quia & nos fecerimus quod manda-
uit, tametsi & ipse idem operatus sit,
quia in labore nobis opitulatus est.

Ex his nunc intelligitis auditores,
quid

Aug. de
uerb. A=
post. hom.
16. & in
Psal. 109.

quid
dum
acce
por
mu
fola
ni.
cisc
pro
tur
bil
Ce
qu
qu
est
te
tia
le
in

quid de fidelium operibus sentiendum sit: Nempe bona ea esse, Deo accepta, meritoria, Deumq̃ tam temporaria quàm æterna mercede ea remunerari, idq̃ uniuerſum habent ex ſola gratia & meritis Chriſti Domini. Quatenus quidem à nobis proſciſcuntur, ne tantillū quidē utilitatis proferunt, quantumuis bona, quantumuis ſpecioſa, quantumuis laudabilia, ſpectabilia et præſtātia appareāt. Ceterum quatenus à Deo pro manāt, quatenus opera ſunt manuū ipſius, quatenus ab illo profluunt, qui verus eſt fons & ſcaturigo omnis boni, ea tenus digna ſunt (ſed ex peculiari gratia) ut iuſta nuncupentur, regni cœleſtis remunerationē conſequantur.

Sed obſciat fortē quiſpiam, an *obieſtio.*
in nouiſſimo iudicio, ubi ſiſtēdi eris
mus

CONCIO DE

mus ante iusti seueriq; iudicis tribus
nal, nostris operibus bonis inniti &
confidere debeamus, ac si ob ea ipsa
uitam æternam largiturus sit: Bre
uiter ad hoc respondeo.

Longè diuersum esse dicimus, cum
Diabolo controuertere, quàm cum
Deo quippiam tractare. Si quando
insurgat in nos Diabolus, eo se nos
adducturum existimans, vt credamus
opera nostra bona irrita esse & nul
lius meriti: Euangelio contrarium
esse de bonis operibus sermonem
instituere: ouiculam Christi ad bo
norum operum mentionem exhor
rescere: fidei cum bonis operibus
non conuenire: bonis operibus
contectos difficulter in cœleste re
gnum admitti: Pestiferos nocentis
simosq; esse Magistros, qui consciē

rias

tias in Nouo Testamento operibus
diuexent et affligant: Huiusmodi, in-
quam, argumentis si quando insur-
gat aduersum nos Diabolus, ad pi-
gritiem operisq; boni horrorē nos
sollicitans, ne utiquam uicti herbam
hosti porrigemus, nostraq; à senten-
tia abduci sustinebimus, nimirum o-
pera nostra bona ex fide & charitate
profecta, Deo Opt. Max. grata esse
& accepta: quinimò eam in magna
nimitatem nobis licuerit assurgere,
ut ipsum Satanam hic irritare & pro-
uocare audeamus.

Tru-
bienten.

Multò aliud est, auditores, si cor-
ram diuinæ Maiestatis solio nobis
consistendum sit. Hic profectò res
arrogantem non fert iactantiam, hic
agnoscimus nos cum sancto Patris
archa Abraham cinerem duntaxat &
puluerem.

CONCIO DE

puluerem. Profitemur nos peccatores, qui omne pœnarum genus iustissimus commeriti, ueniamq̃ omnium cum humilitate precamur. Cristas atq̃ animos demittimus, quos certantes cum Diabolo, erigere consueuimus. Hic necessum est ut cum

Matth. 8. uangelico centurione dicamus: Non sum dignus ut intres sub tectum meum, ut hoc pacto digni cum illo efficiamur & habeamur. Cogimur

i. Cor. 15. cere cum Apostolo Paulo: Non sum dignus uocari Apostolus. Et tamen ille nihilominus inter præcipuos postea inuentus est, atq̃ adeo talis qui de seipso prædicare non uerebatur, se plus cæteris omnibus laborasse.

Ioan. 10. Humiliari nos oportet cum Diuo Ioanne, ac dicere, Non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius.

Cui

Cui postea Christus Dominus eam ipsam manum, quam Ioannes indignam censebat quę corrigiam solueret calceamenti, a ministerio pedū, ad capitis usq; uerticem extulit. Deniq; cum D. Petro dicere oportebit, Exi à *Luc. 5.* me Dñe quia homo peccator sum: quia tñ postea factus est petra & fundamentum Ecclesię Christi. Nihil. n. tam Deo est acceptū, quàm si quis se ipsum demittat & minimis accēseat: nec quicq; magis ipsi aduersatur, quā qui se extollit, & præ alijs effertur.

Quando igitur, auditores, eò deuentum fuerit, ut subeunda sit nobis diuini iudicij sententia, hic ad solam Dei misericordiā cōfugiemus. Nam ut alicubi scribit D. Augustinus: *Aug. lib. 9. Confess. cap. 13.* Vē etiam laudabili uitę hominum, si remota misericordia eam discutias.

Sane

CONCIO DE

Sanè illud clarè & disertè profite-
mur, nisi Christi Domini misericor-
dia interuenisset, qui seipsum pro no-
bis dedit et obtulit Deo in uictimam
pacificam & pro peccato : nisi sanz-
guis eius pro nobis peccatoribus in-
terpellaret & clamaret : nisi diuino
conspectui se sisteret, & uulnera sua
exhiberet, nos cum uita nostra quan-
tumuis magnæ iustitiæ & sanctitatis
speciem habente, difficulter subsiste-
remus, si Deus remota misericordiâ,
ut loquitur Augustinus, eam discus-
teret.

Ad hanc igitur misericordiâ con-
fugiamus auditores. Secundū hanc
ut iudicemur, omnibus uotis roga-
mus, ne opera nostra in illo horribili
die quo cœli & terra commouebun-
tur, ex sua natura & substantia iudi-
centur,

centur. Hoc enim si fiat, uana fuerint opera nostra: sed ut iudicentur tanquam Dei dona, tanquam opera manuum suarum, & iuxta ineffabilem suam bonitatem & misericordiam, sanguine Iesu Christi aspersa, & per ipsum in eam dignitatem cooptata, ut impossibile sit eadem indigna censeri quæ sempiternæ uitæ retributionem consequantur.

Enimuerò hæc res operoso uerborum apparatu non eget, sæpè iam dixi, & lubens repeto, ut probè retineatis ac diligenter aduertatis: si quispiam nos tanquam Adæ filios consideret, si quis opera nostra ut ex nobis proueniunt, intueatur, nullo pacto nos digni sumus tanta remuneratione. Verùm si quis expendat Patrem misericordiæ dignos nos fecisse

E cisse

CONCIO DE

Col. 1.

cisse in partem sortis sanctorum in lumine, ut scribit Apostolus, unigenitumq; Dei filium hac ipsa de causa se humiliasse ut fieret homo, ut pateretur, crucifigeretur & moreretur, ut nos qui inimici ipsius eramus & natura filij iræ, ciues sanctorum & domestici Dei efficeremur, ut membra ipsius fieremus, & non amici tantum uerumetiam filij Dei, fratres autem et

Rom. 8.

coheredes Christi, ut Paulus inquit: iam tum comperiet opera nostra, que in seipsis immunda polluta & contaminata erant, in sanguine Christi abluta esse, atq; ita depurata, coram diuino conspectu accepta & eterne salutis retributione digna facta esse. Non quod uita æterna operum nostrorum ergo nobis donetur, quam operibus nostris dari non maius
le dica

edicatur, sed propter Christum, qui
uiuít & habitat in nobis, eademq; in
nobis operatur. Propter Christum,
inquam, qui dixit: Merces uestra co- *Matth. 5.*
piofa est in cœlis. Qui alibi dixit, Pro *Ioan. 5.*
cedent qui bonâ egerunt in resurre-
ctionem uitæ. Propter Christum, de
quo Germania iam aliquot annorû
centurijs cecinit, Nisi natus hic esset
nobis infantulus, vniuersi perissem⁹.
Reuera enim auditores, nisi Christus
humanam induisset naturam & nos
à peccatis nostris in suo sanguine ab-
luisset: nisi seipsum pro nobis dedis-
set, ut nos redimeret ab omni iniqui-
tate, ut scribit Apostolus, & munda- *Tit. 2.*
ret sibi populum acceptabilem, secta-
torem bonorum operum, quid que-
so aliud essent omnes iustitiæ nostrę
quàm pannus menstruata, ut de illis
locutus est Isaias: E ij Hunc

CONCIO DE

Hunc ad modum scilicet in Christo Domino, semper & perpetuo in Papatu, id est, in uera, legitima, auita, Catholica & Apostolica Ecclesia creditum, doctum & predicatum est, & non aliter. Eundem in modum docetur etiam nūm hodierno die, ac docebitur usque ad consummationem seculi. Quæ ergo illos exagitat uesania, qui nō uerentur publicitus spargere, iam olim in Papatu doctum esse, remitti nobis peccata ex nostris ipsorum operibus, non propter Christum, itemq; uitam æternam nobis donari propter opera nostra, non propter Christum? Pro Deum immortalium fidem, nunq; ita doctum, nunq; ita prædicatum est. Nunq; ea fuit mens & sententia Ecclesiæ Catholicæ.

Quin

Quin optarim ego ut uel unum aliquem Ecclesiæ Doctorem proferrent, etiam ex illis qui intra centum, ducentos, trecentos aut quadringentos annos scripserunt, qui docuerit opera nostra extrâ Christum facta, aut alium in finē quàm in Christum directa, uel peccatorū remissionem uel uitam æternam nobis mereri.

Econtrariò uero si temporis angustia pateretur, in procliui esset, demonstrare, non priscos duntaxat illos & sanctos Patres et Ecclesiæ Doctores Ambrosium, Augustinum, Hieronymum, Gregorium, sed recentiores etiam quos Scholasticos appellamus, qui infra ducentos, trecentos aut quadringentos annos scriptitarunt, uniuersos consono ore semper docuisse, Omnem iustitiam

E in quam

CONCIO DE

*Scholastici
Doctores*

quam nos homines habemus, non ex nobis ipsis esse, non ex nostra uirtute profectam, non ob præcedentia merita nobis donatam, quorum nulla antè fidem habuimus: sed ex mera gratia nobis communicatam, ex mera liberalitate Dei patris, per meritum Christi, et si quid boni faciamus, illud Deo tribuendū, nec in eo aliud quicquam, quàm Dei gloriam querendam. Sin autem istuc non faciamus, idem illud ipsum quantumuis bonum opus, plus obfuturum nobis quàm profuturum. Possem inquam, dilucidè & prolixè demonstrare Scholasticos uniuersos ita docuisse, ac tametsi temporis angustia non ferat, nihil secius ne uana quis & inania me proferre existimet, unum aut alterum locum succinctè recensebo.

Petrus

Petrus Lombardus primus quor-
dammodò Scholasticæ Theologiæ
parens, expressis verbis ità scribit. Per
aliam hostiam non potuit nobis ape-
riri regni aditus & fieri salus, nisi per
mortem unigeniti, cuius tanta fuit
humilitas & patientia, ut eius merito
pateret credentibus in eum aditus
regni. Hęc, inquam, scribit Magister
Sententiarum in hoc et pluribus alijs
in locis.

*Lib. 3. sen-
tent. d. 18.
& 25.*

D. Thomas de Aquino uir do-
ctissimus expressè scribit his uerbis.
Opus hominis si consideretur secun-
dum ipsius operis substantiam, & se-
cundum quod procedit ex libero ar-
bitrio, non potest ibi esse condignis-
tas propter maximam inæqualitatem.
Si autem loquamur de opere meri-
torio secundum quod procedit ex
gratia

*Thom.
prim. 2.
q. 114.
art. 3.*

CONCIO DE

gratia Spiritus sancti, sic est meritum uitae aeternae ex condigno. Sic enim ualor meriti attenditur secundum uirtutem Spiritus sancti mouentis nos in uitam aeternam secundum illud Ioannis 4. fiet in eo fons aquae salientis in uitam aeternam.

Quid igitur uobis uidetur de D. Thoma Aquinate? Putatisne ipsum eandem in sententiam hac de re scripsisse, in quam nos hactenus locuti sumus? Eiusdem sententiae est pra-

Bonauen. ceptor eius Albertus Magnus. *lib. 2. d. 29* nauentura autem, qui contemporaneus fuit Alberti, scribit Deum maiora munera elargitum esse homini lapso, quam si in statu innocentiae permanisset, cum alijs de causis, tum praecipue quia talis mediator & intercessor pro nobis interpellat, quem docet

docet exaudiri in omnibus pro sua
 reuerentia. Itidem & Gabriel Biel *Gabriel
 Biel in
 Canon.
 Miss.
 Lect. 86.*
 qui antè annos circiter octoginta aut
 nonaginta, parentū nostrorum etate
 floruit, in Canonem Missæ scribit,
 Meritum nostrum nullum fore, nisi
 per meritum Christi dignum fieret
 retributione. Atq; ut summatim di-
 camus, ceteri scriptores uniuersi, qui-
 cunq; demum illi sint, Scholastici, in-
 quam, Doctores, quotquot sint, mo-
 nachii quoq; sanctimonia præstantes,
 Dominicani, Franciscani, Carthusia-
 ni & cuiuscunq; tandem ordinis fue-
 rint, uniuersi ita senserunt, ita docue-
 runt, ita scripserunt.

Quis igitur est incircuncisus ille
 Philistæus, qui Dei uiuentis exerci-
 tum calumnioso clamore traducit,
 quasi tot annorum centurijs uniuersus

F sus

CONCIO DE

sus orbis ad commenta & opera huius
 manare legatus sit, nec quicquam de
 mediatore, nihil de promissione aut
 Euangelio, nihil de fide aut fiducia in
 Mediatorem doctum aut traditum sit:
 Equidem reuera existimo auditores
 eos ipsos esse illos, de quibus dixit
 Esaiæ 28. Propheta: Posuimus mendaciū spem
 nostram, & mendacio protecti su-
 mus: quandoquidem contra claris-
 simam euentissimamque ueritatem,
 contra expressam professionem nos-
 tram, contra manifestam ueteris Ec-
 clesiæ doctrinā, eorum nos maligne
 insimulare non erubescunt, quæ nos
 ipsi constanter pernegamus, nec un-
 quam in ueterum Catholicorum Theo-
 logorum libris inueniri poterunt. Be-
 nignissimus clementissimusque Deus
 pro ineffabili bonitate & clementia
 sua

sua illis pariter & nobis oculos illu-
strare dignetur, illis quidē ut quantā
hactenus Ecclesiæ fecerint iniuriam,
agnoscant, eiusq; dolore ac poenitu-
dine ducantur, atq; cum ipsa Ecclesia
Deoq; Opt. Max. gratiā redire sata-
gant: nobis aut, ne à sincera, uera &
orthodoxa antiquę, Christianę & Ca-
tholicę Ecclesię doctrina, ullis here-
ticorū mendacijs aut calumnijs, qui-
bus perpetuò atq; indefinenter eam
falsò traducere consueuerunt, abdu-
camur, sed penes ipsam & in ipsa usq;
in finē constāter perstemus & perse-
ueremus. Atq; ita utriq; simul à Deo
patre cœlesti per meritū unigeniti ac
dilecti filij sui Domini & Seruatoris
nostri Iesu Christi post hanc uitam,
gaudium et felicitatem eternam con-
sequamur. Amen. FINIS.

Δ' ἱεὶς τῶ θεῶ.

F 2 M.

C A R M E N

M. IOANNIS LI-
RESII AD CLARISSIMUM

uirum, eruditione & uirtute præstan-
tem, M. TILMANNVM BRE-

DENBACHIVM: I. V. & SS.

Theologiæ Baccalau-

reum, amicum

præcipuum.

Intima natalis terræ natura, perenni
Carminè præclaris multum celebrata poetis,
Quæ foret, et quam uim peregrinis spargat in oris:
Dimidio ignarum me pectore, credo, fuisse,
Insigni uirtute, bonis exculte labore
Artibus assiduo, BREDEBACHI: nuper ab orbe
Diuerso ueniens, terras spaciatus, & alta
Emensus maria, ut solis conterminus axi,
Sera ubi Cyrenes adamata cubilia linquit,
Immensum lustrare quææ, uelut alter Vlysses;
Acceßisti, orbem: nec enim, quo pectore latus
Exilij, qua mente tuli me gaudia posse

Dicere,

Dicere, deficient calamo quia carmina, credo.
 Veraue te facies, uerus mihi nuncius affers,
 Chare Deo Iuuenis? cuius nunc tempora fertis
 Incingent hedera, et lauro, benevolentibus, almæ
 Pegasusides? quam pleetra uelim mihi carmina pāgāt:
 Carmina, te meritis celebrantia laudibus. ah me
 Fonte Caballino quod non Ascrea morata
 Somnia, diuina fecerunt arte Poētā.
 Nam tecum teneris cūm sim uersatus ab annis:
 Teq; tuumq; patrem, (quo nil mihi charius unquam,
 Excepto genitore meo,) totamq; beatis
 Progeniem uestram auspicijs celebrare uerebor?
 Natura clamante mea: proh Maxime Diuum,
 Ingratos disperde uiros, quos conscia uirtus
 Nec ueteris quicquam benefacti gratia tangit.
 Hæc mihi materiam, si non alia, ulla laboris,
 Præstet: materiam ratio mihi suppetet illa.
 Quæ bona si ratio est: si scripto digna putatur:
 Admirante meo calamo, dignissima possim
 Culmina uirtutum, uereor non carmine digno,
 Dicere: quæ, ueluti gemmis radiantibus auro,
 Pectus Aaronis pingentibus: ista parentis
 Sic exornârunt animi præcordia uestri.
 Virtutes memorẽ primum? quibus omnibus, ut iam
 Diximus, eluxit, quod tot uirtute probati,

Conspicuiq; uiri, scriptis & uoce fatentur:
Coniunctiq; ingenij, & quos pertulit usq; laborum,
Embrica, præclaris studijs exculta, bonisq;
Æcunda ingenijs, testatur tota: beata

Matthias MATTHIA Rectore uiro: uox cuius in omnes
Bredeb= Late diffusa est terras, qua solis ad ortum,
chius, Re Occiduumq; latus, spaciota uolumina cœli
ctor Em= Se euoluunt, cari q; habitant loca plurima, diuim
bricensis. Numine, discipuli. quid ego? non ista tacebo:
Non ingratus ero. memini pietate fideq;
Insigni curasse mei post fata parentis,
Quæ censu mediocri Dei relicta fuere
Munere, Tutorem: studium meminiq; iuuandi
Meq; meosq; omnes. quid me memoroq; meosq;?
Multos ille uiros, quorum Regesq; Ducesq;
Utuntur studijs, operisq;, adiunxit. an artem,
Doctrinamq; uiri, qua clarum nomen in orbe
Obtinet, & grati dicent aliquando nepotes,
Concelebrem? testentur eum, quæ plurima scripsit,
Perpetuis iuste mansura uolumina seclis.
Græcia quicquid habet: diuino munere quicquid
Legifer Hebræo Moses fuit ore locutus,
Et genus Isacide, quondam post tristia linguæ
Funera, cum dura pressi Babylone, sub antris
Carmina luctifico gement incondita cantu:

Perpectum

Perspectum notumq;, suis ut plena recludunt
 Scripta locis, habuit. lingue tibi prima sacratæ
 Fundamenta dedit, quæ nunc felicibus effers
 Auspicijs caput Embrica : quæ duce firma stetisti
 MATTHIA Rectore : tibi nunc optimas alter
 VRANIUS cedit. nec enim pauci omnibus annis
 Intè discipuli caput exeruere per artes.
 An memorem zelum, qui religionis auitæ
 Perpetuo exussit diuino pectus amore?
 Sauciâq; Heliaci percussit uiscera teli
 Vulnere : quale sacer quondam Franciscus (abeste
 Riformes hominumq; Dei;) in corpore fertur
 Stigmatibus gestasse suo. testamur abundè
 In Psalmos conscripta sacros doctissima, quod non
 Inuida lingua neget, quæ commentaria, seclis
 Perpetuis mansura, dedit : testabitur omnis
 Quàm latè inferior sese Germania pandit,
 Doctis plena uiris : quibus hic perspectus amoris
 Diuini stimulus : procul ô, procul esto nefanda
 Vulcani soboles, stygijs emissâ sub antris :
 Plurima cudentes sanctis mendacia uotis.
 Nil quicquam sperate Deos, nil posse latere
 Quicq; homines : aliquando uiris ut dira probatis
 Probra iniecta, caput uestrum feriantq;, cauosq;
 Pectoris anfractus, genus atq; infame laborum,

D. Brede
 bachius
 primus
 Hebrai-
 ces Pro-
 fessor Em-
 brice.
 Henricus
 Vranus
 modo Re-
 ctor Em-
 bricen.

D. Brede
 bachij cõ-
 mentaria
 in Psalm.
 doctiss.

Omnes detracta possint cognoscere fraude.
 Sed quid ego, TILMANNE, pij genitoris imago?
 Quid facio? tu nempe, Deo aspirante, parentis
 Defensor, sanctiq; gregis pius ultor, apertis
 Conspicienda dabis uane mendacia lingue,
 Atq; immane nefas hominum sub pectore, campis,
 Nam, quia te triplicis coniuncta scientia lingue
 Exornat, pietasq; probatis moribus: illis
 Artibus instructus, quas quondam sedibus altis
 Ordine distinctas Sapientia finxit acuto:
 Et præstare potes multum, & te uelle decebit.
 Atq; ex præteritis si quæ uentura putantur,
 Omne deprendi possunt: nunc certa dedisti
 Signa tui fructus: uanum neq; nomen in orbe
 Multorum, his etiam assequeris iuuenilibus annis,
 Te sis erit uirtutis amans, populosaq; Rheni,
 Omnigenis studijs exulta Colonia: quæ te
 Incinxit prima Iuris uiridante corona.
 Testis & ante alias, quæ te clarissima sacro
 Suscepit gremio, fouitq; sub ubere natum
 Lacte suo, Schola Louaniensis: ubi tua clari
 Mirati persæpe uiri pia scripta, quamobrem

à Leyen Legatus quondam Præsul ROBERTVS in urbe,
 Ioan. Ele Et qui Treuericis mitissimus imperat agris,
 etor Tre- Clarus ab antiqua deductus origine Petra:
 uerenfis.

Maximus

Maximus eloquio princeps, cui nectare sermo
 Dulcior ore fluit : qui fidum Nestora præstat.
 Dignati studia ista, tuosq; excire labores :
 Præmia non uano retulerunt digna fauore :
 Insignesq; alij procures, quibus inclyta uirtus,
 Ingenijq; decus sunt cum uirtute probata.
 Maeste animo, insignis iuuenis : quem fama laborum
 Sydereos aliquando bonis extendet ad orbes
 Ominibus. nec enim, cum doctis uestra redundet
 Progenies : aliter fieri posse ista uidemur.
 Non memorabo uirum, magna pietate, pudore,
 Doctrina, ingenio, & uirtutis laude probatum,
 HENRICVM, cuius sum consolidata labore
 Doctrinæ monimenta sacræ, quæ Cliuica Resfam
 Rura tenet Rhenus : non hisdem dotibus auctum
 Insignem mysten THEODORVM Iuris : abundi
 Consilij eloquijq; uirum : cui dulcis amico
 Ore sedet Pitho : non hos ego dicere fratres
 Institui, TILmanne, tuos. quid ? quæ tibi quondam
 Chara soror GETRVDIS erat maioribus annis,
 Nunc eadem nimium matura morte sepulta :
 Qua matrona fuit probitate ? pudore ? bonarum
 Virtutum studio ? quo Religionis amore
 Prædita ? doctrinis quibus informata ? Latini
 Fæmina sermonis doctissima : non ego multis

F S

Digna matrona.

M. Henri
 cus Bredē
 bachius,
 Canoniz
 cus &
 Scholasti
 cus Res
 sensis.
 Theodo
 r9 Bredē.
 I. V. Licē
 tiatus.
 Getrudis
 Bredenb.
 Getrudis
 erudita
 matrona.

Digna fide uidear, sed non ea falsa, referre.
 Sermonis Latij nihil in Cicerone reclusum:
 Nil fuit historicis, in doctis siue Poëtis:
 Ingenij quod non penetrasset acuminè: magni
 Iudicij, Latiosue ore locuta fuisset:
 Præpete seu scriptum calamo compingeret: illum
 Non superare uiros, studijs certantibus, arte
 Insignes potuisse, dabunt certissima doctis
 Signa uiris, quæ scripta suo sunt prodita Marie.

Herman- Virtutes alias non commemorabo, mariti
 nus Ho- Testemur lachrymæ. qualem quantumq; maritum
 norius, Dicimus? antiqua qui nobilitate refulgens,
 nobilis Inter Agrippinæ splendet clarissima gentis
 patritius Lumina: Romulidum ueteri quæ sanguine, longè
 Colonien Temporibus deducta, suis maioribus, altos
 sis, I. V. Li Extendunt titulos, monumentaq; longa recensent.
 centiatus Illum equidem canere uetat mea Musa: nec audet
 affinis Tam claros teneris fidibus contexere honores.
 Brede- Namq; quid ingenio fingi præstantius eius:
 bachij. Iudicione queat quid, quæro, exactius esse?
 Qui, ueluti cursu cum se Iouis armiger alto
 Extulit, & pennis ferientibus, æris orbes
 Exuperat: sic ille artes ui, præpete cursu,
 Ingenij, studio cunctas uigilante, subegit
 Cognitione citâ, & dubijs non callibus hæsit.

illum

illum oli
 Matura
 Aequale
 Ingeni
 Maxoni
 Ascræu
 Nomus
 illum si
 Audiat
 Floruit
 Græca
 In Lat
 Lugeat
 Conten
 Non al
 Nimbo
 Imbri
 Qua r
 Flumi
 Sic ill
 Turb
 Abrip
 Deue
 Sed n
 Pectro

Illum olim memini, tum, cum iuuenilibus annis
 Matura inciperet lanugine crescere barba,
 Aequales inter superantem, fundere uersus
 Ingenti numero, ingenij felicibus ausis:
 Maxonium decuisse senem, qualesue Maronem,
 Ascreumue Patrem, pronunciet arbiter ipse
 Nomus, & inuidia qui Zoilus arsit acerba.
 Illum si Argolico referantem idiomate linguam,
 Audiat Orator, qui quondam summus Athenis
 Floruit: attonitus, quod de Cicerone Molonus
 Græca perorante, exclamabit: Græcia perte
 In Latium transfertur, HONORI: Græcia de te
 Lugeat: asportas Graiorum regna, nec una
 Contentus, geminam assequeris, clarissime, laudem.
 Non aliter, quam cum magnis de montibus actus,
 Nimborum ingenti quem deuehit agmine, torrens,
 Imbrifer Orion, late loca plurimus implet
 Qua ruit, aggestis rapiens secum ardua quæq;
 Fluminibus, quassans duras grandi impete rupes:
 Sic ille eloquio, si quando plurima circum
 Turba ruit, studijsq; ardent certantibus: omnes
 Abripere, & magno dicendi flumine secum
 Deuohere, ingenti iuuenumq; uirumq; stupore.
 Sed neq; doctrina Latij qua iuris abundet,
 Pectore prudenti donatus, numine diuum:

Experiens

D. Honorius Poeta.

D. Honorius Græce doctus.

Experiens rerum, quæ uim tum pectoris amplam
Conciliare solent : non magnos dicere honores
D. Honorius Scabinus Instituam, sponte oblatos : cum splendida claræ
Munera iudicij Agrippinæ rennuit urbis:
binatus Viuere contentus dulci solidaq; quiete
honorem In studijs, Musisq; frui : quæ morte dolorem
sponte ob Coniugis heu magnum subita cœpere : frequenti
latum re= Tristitia obuersante animo, ueteremq; uigorem
cusat.

Ingenij, solis quasi lumen nube, tegente.
Et uelut in syluis, ubi compare turtur amata
Orbus, in arboribus uiduos deplorat amores,
Nequicquam, ingeminans lugubres ore querelas,
Carminaq; in gemitus noctesq; diesq; resoluit:
Coniugis amisse sic tristitia funera fletu,
Desertos habitans agros, lugebat, adempta
Dimidia quasi parte sui : TILMANNE, subinde
Inclamans, TILMANNE, sororis funus acerbum
Heu nimis ante diem, magni mihi causa doloris:
Heu nimis hunc animum cruciatu mordet amaro.
Cumq; tuo alloquio charos solatus amores,
Tristitia premeret conceptum uulnere pondus:
Dulcibus auulsus tandem complexibus, in te
Pluribus haud dubium est signis testatus amorem.
Quem tanta pietate uirum, tot dotibus almis
Naturæ excultum, & doctrinæ laude celebrem :

Romula

mulidum antiqua procerum de stirpe creatum:
 farum, & ueteris fidei uirtute Patronum
 Constanti, tecum, cum fratribus, atq; sorore,
 herius mansit quæ post fera fata superstes:
 amina tutentur: longeuâq; tempora, donent.

Vale.

Eistadij, ex Collegio S. Vuilibaldi
 Anno Domini 1566.

M. VITI IACOBÆI, POET
tæ Laureati, Carmen Elegiacum.

Extulerat quondam felix Ecclesia florem,
Cum placidum toto sparsit in orbe iubar.
Vna fides, pietas eadem, consensus & idem
Quando salutiferæ religionis erat:
Quisq; operum cura uigilante studebat honori,
Perfectæ fidei quæ monumenta forent.
At posita monachus cum, non sine fraude, cuculla
Oppletus furijs induit ora lupi:
Hei lacero spoliata fides inceßit amictu,
Iura sui sensit quæ uiolata gregis.
Hinc scelerum facies, tot natâq; monstra per orbem,
Quæ peperit fraudis technæ LVTHERE tuæ.
Obscurata fuit tenebris, operumq; sepulta est
Integritas, abiit cum pietate fides.
Succesit grauium damnosa licentia morum,
Luxus, auaritiæ fax comitata gulam.
Quisq; suo indulgit genio, sublata uerendi
Iura Magistratus, iustitiæq; uigor.
Rustica plebs Dominos contra furialibus ausis,
Confluxit cæca Martis ad arma manu.
Hæc Euangelij sunt præmia digna reperi,
Islebius uates buccina cuius erat.

OE,
um.

em,
iubar.

ori,

culla

orbem,
tue.

s,

Di

Dic Cuculi qui nomen habes, qui carmina fingis
Flaccida, deliris carmina plena modis:
Turbator placide dic Galle superbe quietis,
Subdolus Ipirinas qui strepis inter aquas:
Dic Evangelij non ultima gloria Quinti,
Qui uero Merulam nomine & ore refers:
Dicite num grauium fuerint hæc certa laborum
Præmia, quæ uestros sint comitata sonos?
Dum tenebris operum diu obscurastis honorem,
Iura sacræ fidei ne sua salua forent.
Quas tibi non dignas igitur depromsero laudes,
Isengriniacæ fama decusq; domus:
Pro grege dum Christi, studio indefessus et arte,
Has contra pestes strenua bella geris.
Insauitas uolucres animoso & pectore sternis,
Voce tuas inter ne modulenur oues.
Rumpatur Cuculus, rumpatur & ilia Gallus,
Quotquot & hæc ætas ultima, monstra tulit.
Non operum dios quisquam contemnet honores,
Quem tantum animæ cura salusq; sua.
Gaudia quin uiuo potius testabimur ore,
Arcadico & uestis subijciemus equo.
Sic fidei monumenta patem certissima nostræ,
In laudem at cedam omnia CHRISTE tuam.

Matthias
Flaccus
Illyricus.
Nicolaus
Gallus.
Nicolaus
Ambs=
dorffius.

INGOLSTADII EXCVDEBANT ALE-
xander & Samuel Vveiffenhornij. 1566.